

<http://www.towarzystwo-literackie.org>

Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Filologiczny

<https://www.ur.edu.pl/pl/wydzialy/wydzial-filologiczny/jednostki/instytut-polonistyki-i-dziennikarstwa>

Zaproszenie do udziału w projekcie *Bliżej krytyki literackiej* w roku akademickim 2025/2026

Rozpoczęliśmy drugi rok realizacji programu *Bliżej krytyki literackiej*, poświęconego refleksji nad miejscem i rolą krytyki literackiej w kulturze dawnej i współczesnej. Celem naszego projektu jest przybliżanie, a zwłaszcza upowszechnianie rzetelnej wiedzy o tym dziale piśmiennictwa. Przyglądamy się nie tylko naturze i funkcjom krytyki literackiej, ale również jej randze i autorytetowi, także jej meandrom i osobliwościom. Interesują nas różnorodne formy obecności krytyki w kulturze: jej realny wpływ na twórczość literacką i świadomość czytelniczą, jej wielorakie związki z mediami, polityką, ekonomią, społeczeństwem, sztuką, debaty i polemiki toczone w jej obrębie, także portrety krytyczek i krytyków literackich.

Nasz projekt ma w pierwszym rzędzie **wymiar popularyzatorski**, ale jego podstawą jest solidna wiedza naukowa, podana w przyjaznej oprawie i dostępna na wyciągnięcie ręki. Dlatego też nasze działania są udostępniane na specjalnej stronie internetowej (<https://www.ur.edu.pl/pl/wydzialy/wydzial-filologiczny/jednostki/instytut-polonistyki-i-dziennikarstwa/projekt-blizej-krytyki-literackiej>), na której prezentujemy dotychczasowe efekty naszych prac: prelekcje, podcasty, sprawozdania i felietony.

Najważniejszym punktem odniesienia jest dla nas monumentalny *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764-1918*. Określenie tego projektu mianem „monumentalnego” nie jest przesadą. W jego realizację zaangażowany był kilkudziesięcioosobowy zespół badaczek i badaczy życia literackiego XVIII, XIX i XX wieku: w ramach pierwszej części opracowano blisko 200 haseł problemowych, w ramach części drugiej powstało jeszcze więcej haseł biograficznych. Co jednak najważniejsze, daje on wyobrażenie o roli i znaczeniu krytyki literackiej w kulturze nie tak bardzo odległych stuleci. Staramy się zatem skorzystać z ogromu wiedzy, doświadczeń i wiadomości zgromadzonych podczas powstawania tego *Słownika*, ale – oczywiście – nie ograniczamy się tylko do tego źródła.

Projekt *Bliżej krytyki literackiej* realizujemy w latach 2024-2026 w Instytucie Polonistyki i Dziennikarstwa Uniwersytetu Rzeszowskiego, przy współpracy z Towarzystwem Literackim im. Adama Mickiewicza. W jego ramach podejmujemy cztery rodzaje działań: organizujemy cykl referatów naukowych (lub popularnonaukowych prezentacji) oraz dyskusje panelowe, przygotowujemy nagrania podcastów oraz teksty popularyzujące wiedzę o krytyce literackiej.

Referaty i prezentacje są wygłaszane cyklicznie na spotkaniach online organizowanych co dwa miesiące w latach akademickich 2024/2025 i 2025/2026. Prezentacje te przedstawiają profesjonalne, ale otwarte na szeroką publiczność, rozważania na temat tego działu piśmiennictwa, jego praktyk, tradycji i różnych form obecności w kulturze. Są poświęcone takim zagadnieniom, jak:

- podstawowe pytania: czym jest krytyka literacka, jaka jest jej rola w życiu literackim, kim jest krytyczka/krytyk;
- spojrzenia wokół, w przeszłość i przyszłość, czyli jaki jest dzisiejszy stan krytyki literackiej, co zostało po jej dawnych praktykach i co przyniesie jutro;
- pochwały i nagany, uprzedzenia i resentymenty, czyli popularne i indywidualne strategie krytycznoliterackie;
- zasługi i odkrycia, czyli sylwetki pisarskie, dzieła i inne zjawiska wypromowane przez krytykę literacką;
- wędrówki po manowcach, czyli spektakularne pomyłki, przemilczenia, nieporozumienia, jałowe dyskusje;
- płęć krytyki i nie tylko, czyli różne perspektywy uprawiania krytyki literackiej;
- krytyka i media, czyli różne sposoby komunikowania się krytyki z publicznością;
- przepływy i osmozy, czyli polska krytyka literacka wobec zagranicy;
- konteksty krytyki – filozoficzne, polityczne, ekonomiczne, artystyczne itp.;
- o krytyce niepoważnie, czyli anegdoty, ciekawostki, sensacje, osobliwości itp.

Drugim rodzajem proponowanych działań są **dyskusje panelowe** – pierwsza, zatytułowana *Pejzaż po edycji „Słownika polskiej krytyki literackiej 1764-1918”*, odbyła się 8 listopada 2024 roku, druga natomiast zostanie zorganizowana na podsumowanie naszych działań.

Istotną rolę w projekcie odgrywają nagrania **podcastów**, które w atrakcyjnej formie wizualno-dźwiękowej ukazują wybrane problemy dawnej i współczesnej krytyki. Przygotowaniem podcastów zajmują się studentki i studenci filologii polskiej oraz dziennikarstwa i komunikacji społecznej Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Zapraszamy do udziału w projekcie! Czekamy na zgłoszenia tematów referatów lub popularnonaukowych prezentacji, na gotowość uczestnictwa w nagraniach podcastów, na teksty, a także na deklaracje udziału w dyskusjach panelowych. Nasze zaproszenie kierujemy do wszystkich badaczek i badaczy zainteresowanych krytyką literacką, mediami, szeroko pojętą kulturą. Przewidujemy niewielkie honoraria oraz publikacje wybranych artykułów w czasopiśmie naukowym „Tematy i Konteksty”.

Na zgłoszenia czekamy **do 30 października 2025 r.** Prosimy o ich przesyłanie na adres: mstanisz@ur.edu.pl

Rzeszów, 15.10.2025 r.

Przewodniczący komitetu organizacyjnego
dr hab. Kazimierz Maciąg, prof. UR

Komitet organizacyjny:
dr hab. Anna Jamrozek-Sowa, prof. UR
dr hab. Magdalena Patro-Kucab, prof. UR
dr Anna Marta Dworak
dr Krystyna Gielarek-Gorczyca
dr hab. Mariusz Chrostek, prof. UR
prof. dr hab. Marek Stanisz
dr Wojciech Maryjka